

LEAVING EGYPT BEHIND; THE PROHIBITION TO RETURN

Rabbi Yosef Postelnek

Young Israel Shomrai Emunah of Greater Washington

March 14th 2021 – ר"ח ניסן תשפ"א

1. פרשת בשלח, שמות יד:יג

וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־הָעָם אֶל־תִּירְאוּ אֶת־יְהוָה וְרֵאוּ אֶת־יְשׁוּעַת יְהוָה אֲשֶׁר־עָשְׂהָ לָכֶם הַיּוֹם כִּי אֲשֶׁר רָאִיתֶם אֶת־מִצְרַיִם הַיּוֹם לֹא תִסְפּוּ לִרְאֹתָם עוֹד עַד־עוֹלָם:

Moses said to the people, "Don't be afraid! Stand firm and see the Lord's salvation that He will wreak for you today, for the way you have seen the Egyptians is [only] today, [but] you shall no longer continue to see them for eternity."

2. פרשת שופטים, דברים יז:טז

רָק לֹא־תִרְכֹּבֶהָ־לָךְ סוּסִים וְלֹא־יִשָּׁיב אֶת־הָעָם מִצְרַיִמָּה לְמַעַן הִרְבּוֹת סוּס וַיְהִינָה אִמָּר לָכֶם לֹא תִסְפּוּן לָשׁוּב בְּדֶרֶךְ הַזֶּה עוֹד:

Only, he may not acquire many horses for himself, so that he will not bring the people back to Egypt in order to acquire many horses, for the Lord said to you, "You shall not return that way anymore."

3. פרשת כי תבא, שמות כח:סח

וְהָשִׁיבָהּ תִּהְיֶה | מִצְרַיִם בְּאֵנִיּוֹת בְּדֶרֶךְ אֲשֶׁר אָמַרְתִּי לָךְ לֹא־תִסְרִיף עוֹד לִרְאֹתָהּ וְהִתְמַכְרְתֶם שָׁם לְאִיבֵיךָ לְעַבְדִּים וְלִשְׁפָחוֹת וְאֵין קָנָה:

And the Lord will bring you back to Egypt in ships, through the way about which I had said to you, "You will never see it again." And there, you will seek to be sold to your enemies for slaves and handmaids, but there will be no buyer.

4. ירושלמי סוכה פרק ה הלכה א

תני רשב"י מקומו הוזהרו ישראל שלא לשוב ארץ מצרים שנאמר 1. (שמות יד) כי אשר ראיתם את מצרים היום לא תוסיפו לראותם עוד עד עולם. 2. (דברים יז) וה' אמר לכם לא תספון לשוב בדרך הזה עוד. 3. (דברים כח) והשיבך ה' מצרים באניות. ובשלתן חזרו ובשלתן נפלו, 1. אחת בימי סנחריב מלך אשור שנא' (ישעיהו לא) הוי הירדים מצרים לעזרה מה כתיב בתריה (שם) ומצרים אדם ולא אל וסוסייהם בשר וגו' 2. ואחת בימי יוחנן בן קרח (ירמיהו מב) והיתה החרב אשר אתם יראים ממנה שם תשיג אתכם וגו'. 3. בימי טרוגינינוס הרשע ...

Rabbi Shimon Bar Yochai taught: God warned the Jewish nation to not return to the land of Egypt... [Yet] they returned three times and fell three times. (1) Once in the days of Sancherev the king of Assyria, as is stated (Isaiah 31), *Woe to those who go down to Egypt for aid...* Following that, it is written, *Now the Egyptians are men and not God.* (2) Once in the days of Yochanan Ben Kereyach (Jeremiah 42), *The sword that you fear will overtake you there in the land of Egypt.* (3) In the days of Torginos [Torninus / Trajan] ...

5. ירושלמי סנהדרין פרק י

לא תוסיפון לשוב בדרך הזה עוד, לישובה אין את חוזר, חוזר את לסחורה לפרקמטיא ולכבוש את הארץ:

You shall not return that way anymore, for dwelling you may not return, but you may return for sales, business and to conquer the land.

6. בבלי סוכה דף נא:

תניא רבי יהודה אומר מי שלא ראה דיופלוסטון של אלכסנדריא של מצרים לא ראה בכבודן של ישראל ... אמר אביי וכולהו קטלינהו אלכסנדרוס מוקדן מ"ט איענשו משום בדעברי אהאי קרא (דברים יז, טז) **לא תוסיפון לשוב בדרך הזה עוד** ואינהו הדור אתו ...

It is taught in a baraisa that Rabbi Yehuda says: One who did not see the great synagogue of Alexandria of Egypt never saw the glory of Israel ... What is the reason that they were punished and killed? It is due to the fact that they violated the prohibition with regard to Egypt in this verse *You shall henceforth return no more that way* (Deuteronomy 17:16), and they returned.

7. רמב"ן פרשת שופטים, דברים יז:טז

... ועל דרך רבותינו (ירושלמי סוכה פ"ה ה"א) כי כאשר ראיתם את מצרים היום לא תוסיפו לראותם עוד עד עולם (שמות יד יג), מצוה, ומשה הזכיר וה' אמר לכם שלא תוסיפון לשוב בדרך הזה עוד... **וטעם המצוה הזאת, מפני שהיו המצרים והכנענים רעים וחטאים לה' מאד** כמו שאמר (ויקרא יח ג) כמעשה ארץ מצרים אשר ישבתם בה לא תעשו וכמעשה ארץ כנען וגו', והנה רצה ה' שלא ילמדו ישראל ממעשיהם ... והזהיר במצרים שלא נשב אנחנו בארצם:

And according to the opinion of our Rabbis, of blessed memory, the verse, *for as you have seen Egypt today, you shall not see them ever again* (Exodus 14:13), is a commandment rather than a promise, and it is to that verse that Moses refers when he states here: *Hashem has said to you, "you shall no longer return on this road again."* And I have already elucidated [the Exodus verse] there ... the reason for this commandment is that the Egyptians and the Canaanites "were exceedingly wicked and sinful toward Hashem," as it stated, *like the deeds of the land of Egypt, in which you dwelt, you shall not do, and like the deeds of the land of Canaan, etc.* (Leviticus 18:3). And so God desired that Israel not learn from their evil deeds ... And He warned that we should not dwell ever again in the Egyptian's land.

8. מנחת חינוך מצוה תק אות א

... בד' הר"מ והרב המחבר דלעולם באיסור עומד ואינו תלי' באומה מצרים רק גזה"כ הוא דלעולם אסור לדור במצרים אפילו אם אין שם מצרים ...

According to the words of the Rambam and the author of the Sefer Ha'Chinuch, the prohibition is perpetual. And it's not dependent on the Egyptian nation, rather it's a Torah decree that forever forbids dwelling in Egypt even if no Egyptians live there...

9. יראים סימן שט

וי"ל מדכתיב "בדרך הזה" שלא אסר הכתוב אלא לשוב מארץ ישראל למצרים אבל בשאר ארצות מותר...

10. חידושי הריטב"א מס' יומא לת.

והנכון יותר שאין האיסור ההוא אלא בזמן שישראל שרויין על אדמתם, אבל בזמן הזה שנגזר עלינו להיות נדחים בכל קצווי הארץ כל חוצה לארץ אחד הוא ...

The more correct [approach] is that the prohibition isn't applicable except when Israel is living in their Land. But today, when it has been decreed that we be scattered to all corners of the world, all lands outside the Land of Israel are [considered] one...

11. הרש"ר הירש, דברים יז:טז, פרשת שופטים

... לפיכך אוסרת התורה את ההליכה למצרים, בעיקר כאשר נסיעה כזו מעידה שארץ ישראל תלויה במצרים ובסופו של דבר תגרום את שעבוד ארץ ישראל למצרים ... **כל עוד הייתה קיימת המדינה היהודית בארץ ישראל, הייתה הירידה משם**

למצרים אסורה באיסור מוחלט, שכן היא היוותה חזרה על הירידות הקודמות למצרים – וזה מה שנאסר כאן. ... עם נפילת המדינה היהודית היה מותר לגולים יהודיים לשוב למצרים, ואכן במשך מאות שנים התיישבו קהילות יהודיות רבות במצרים.

12. ספר המצוות להרמב"ם, מצות לאו מו

שהזהירנו משכון בארץ מצרים לעולם כדי שלא נלמוד ממעשיהם ולא נלך בדרכיהם המגונים והוא אמרו לא תוסיפון לשוב בדרך הזה עוד. וכבר נכפל אזהרה בזה שלש פעמים ... והשלישי אשר ראיתם את מצרים היום לא תוסיפו לראותם עוד. אע"פ שהנראה מהדברים שהוא ספור, באה הקבלה שהוא אזהרה ... אבל מותר ללכת בה בסחורה או לעבור לארץ אחרת. ובבאור אמרו בירושלמי (סנהדרין סוף פרק חלק) לשיבה אי אתה חוזר אבל אתה חוזר לפרקמטיא ולכבוש הארץ.

The 46th prohibition is that we are forever forbidden from living in the land of Egypt. [The purpose of this prohibition is] so that we should not learn from their heresy nor come to imitate their behavior, which the Torah considers wicked. The source of this prohibition is G-d's statement: *You must never again return on that path ...* This prohibition is repeated three times in the Torah, ... and although the plain meaning of third verse is that it is a promise, Oral Tradition tells us that it is actually a prohibition. However, one may go there in order to do business or to pass through to another land. The Jerusalem Talmud says clearly: you may not return there to live, but may return there to do business and trade or to conquer [another] land.

13. רמב"ם משנה תורה, הלכות מלכים ומלחמות פרק ה הלכה ח

מותר לחזור לארץ מצריים לסחורה ולפרקמטיא, ולכבוש ארצות אחרות; ואין אסור אלא להשתקע שם. ואין לוקין על לאו זה שבעת הכניסה, מותר הוא; ואם יחשב לישב ולהשתקע, אין בו מעשה. ויראה לי שאם כבש מלך ישראל ארץ מצריים על פי בית דין, שהיא מותרת; ולא הזהירה תורה אלא לשוב לה יחידים, או לשכון בה והיא ביד גויים, מפני שמעשיה מקולקלן יותר מכל הארצות שנאמר "כמעשה ארץ מצריים..." (ויקרא יח,ג).

It is permissible to return to Egypt to conduct business and commerce or to conquer other lands. The prohibition is only against residing permanently there. One does not get lashes for violating this prohibition, since when he entered the country he was permitted to do so. Then, when he planned to dwell there permanently, he was not actually committing an act. And it appears to me that if an Israelite king conquers Egypt with the permission of the Court, it would be permitted to live there. The warning against returning was said for individuals or to live there when [Egypt] is in the hands of the non-Jews since their deeds are more corrupt than all the other nations ... as it says, *as the doings of the Land of Egypt* (Levit. 18:3).

14. ספר החינוך מצוה תק, שלא לשכון בארץ מצרים לעולם

משרשי המצוה. לפי שאנשי מצרים רעים וחטאים, והאל ברוך הוא הוציאנו משם וגאלנו בחסדיו מידם, לזכותנו ללכת בדרכי האמת, ורצה בטובו הגדול עלינו, לבלתי נשוב עוד להטמא בתוכם, כדי שלא נלמד סעיפותיהם, ולא נלך בדרכיהם המגנים אצל תורתנו השלמה ... ונוהג איסור זה בכל מקום ובכל זמן בזכרים ונקבות

... The source of this commandment is because the people of Egypt are evil and sinners. And God, blessed be He, took us out from there and redeemed us, in His kindnesses, from their hand to give us merit, to walk in the ways of truth. And in His great goodness upon us, He wanted that we not return again to become defiled among them, so that we not learn from their agendum and that we not walk in their disgusting ways, in view of our perfect Torah... And this prohibition is practiced in every place and at all times ...

15. רדב"ז על הרמב"ם, הל' מלכים פרק ה הלכה ז אות ז

ויש ליתן טעם שלא אסרה תורה אלא לירד לגור שם ולהשתקע כדאיתא בירושלמי לשיבה אי אתה חוזר אבל אתה חוזר

לסחורה ולפרקמטיא ולכיבוש הארץ וכל היורדים תחלה לא ירדו להשתקע אלא לסחורה ואע"ג דאח"כ נשתקעו אין כאן לאו אלא איסורא בעלמא ומפני טורח הטלטול ומיעוט ריוח המזונות בשאר המקומות לא חששו לאיסור זה. וכן משמע מתחלת לשון רבינו שכתב אסור להתישב בה אלא שמסוף הלשון משמע דאיכא איסור לאו שכתב ואין לוקין על לאו זה וכו' משום שאין בו מעשה ואפשר שהראשונים היו מפרשים כאשר כתבתי. וא"ת תיקשי לרבינו שהרי נשתקע במצרים. וי"ל דאנוס היה על פי המלכות שהיה רופא למלך ולשרים, וגם אני נתישבתי שם זמן מרובה ללמוד תורה וללמדה וקבעתי שם ישיבה וכי האי גוונא מותר ושוב באתי לירושלים:

16. שו"ת הרדב"ז חלק ד' (סימן ע"ג)

העוקר דירתו מארץ ישראל לחוץ לארץ יחד עם אשתו ובניו, אף על פי שדעתו לחזור לאחר זמן חייב לעשות יום טוב שני של גליות, שנחשב כאין דעתו לחזור, שאם לא כן, הרי כולנו דעתינו לחזור לארץ ישראל לדור שם, שהרי על זה הטעם אנו סומכים במה שאנו דרים במצרים, אף על פי שהתורה אמרה לא תוסיפון לשוב בדרך הזה עוד, ולא תוסיפו לראותם עוד עד עולם, אלא משום שמכיון שאין בדעתינו להשתקע כאן לצמיתות אלא לגור שם, וכאשר תמצא דינו נלך לארץ ישראל, לכן אין אנו עוברים על איסור זה.

17. ספר כפתור ופרח פרק ה

ושמעתי במצרים מפי ה"ר שמואל ז"ל אחד מבני בניו של הר"ם במז"ל, שכשהר"ם ז"ל היה חותם שמו באגרת שלוחה היה מסיים, הכותב העובר בכל יום שלשה לאוים פלוני. אמרתי לו דרך חצי נחמה, שמא הרב ז"ל היה מוכרח לעמוד שם שהרי היה רופא למלך מצרים...

... When I was in Egypt, I heard from Rambam's grandson that the Rambam used to sign his letters as "this writer transgresses three prohibitions every day."

18. הגדה של פסח - צא ולמד

ויג'ר שם - מלמד שלא ירד יעקב אבינו להשתקע במצרים אלא לגור שם ...

And he resided there - [this] teaches that Ya'akov, our father, didn't go down to settle in Egypt, but rather [only] to reside there...

19. הגדה של פסח - מרוז זה

בְּכֹל דוֹר וְדוֹר חַיֵּב אָדָם לְרְאוֹת אֶת עַצְמוֹ [נוסח ספרד – לְהִרְאוֹת אֶת עַצְמוֹ] כְּאִלּוּ הוּא יֵצֵא מִמִּצְרַיִם ...

In every generation, one is obligated to see himself as if he left Egypt.

JEWISH TIME

